

Sosiaalihuoltona toteutettava työhönvalmennus

Työ kuuluu kaikille! 17.9.2015

Vaikuttamistoiminnan päällikkö
Marika Ahlstén, Kehitysvammaliitto

Sosiaalihuollon rooli vammaisten työllistymisen tukemisessa

- Säädosperusta
  - Sosiaalihuoltolaki 27 d §: vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
  - Sosiaalihuoltolaki 27 e §: vammaisten henkilöiden työtoiminta
  - Kehitysvammaisten erityishuoltolaki 2 § työtoiminta sekä 35 § 2 mom. työhönvalmennus, työtoiminta ja muu virikettä antava toiminta
  - (Vammaispalvelulaki 8 b §: päivätoiminta)

- Palvelut käytännössä (Klem 2013):
  - Pääosin **työtoimintana työllistämisyksiköissä**:
    - Toimintakyvyn ylläpitäminen ja arviointi
    - Päivittäiset taidot
    - Yhteisö
    - Mielekäs tekeminen
  - **Palkkatyöhön ohjaavaa yksilöllistä palvelua on harvoin tarjolla**

- Niissä kunnissa, joiden **tavoitteena** on löytää kehitysvammaisille kuntalaisilleen ensisijaisesti työsuhteisia palkkatyöpaikkoja ja joissa on resursoitu riittävästi **työhönvalmennukseen sekä työpaikkojen etsintään**, kehitysvammaiset ihmiset **työllistyvät palkkatyöhön merkittävästi useammin** kuin muissa kunnissa. (Vesala ym. 2015)

Mikä on tilanne? – Esimerkkinä kehitysvammaiset henkilöt

- Suomessa on noin 40 000 kehitysvammaista henkilöä
  - Työikäisiä noin 25 000
  - Päivätoiminnassa noin 5 000–6 000 henkilöä
  - Työtoiminnassa tai työllistymistä tukevassa toiminnassa on noin 9 000 henkilöä
- Yli 2 000 henkilöä on **avotyötoiminnassa**
  - Työtoimintaa tavallisella työpaikalla
  - ”Ei-työsuhteista” = ei palkkaa, ei vuosilomaa, ei työntekijän suojaa
- **400–500 henkilöä on palkkatyössä**
  - Tavallinen työsuhde työnantajaan = palkka, vuosiloma, työntekijän suoja
  - Ilman palkkatukea tai palkkatuella
  - Yleensä osa-aikaisesti (Kelan työkyvyttömyyseläke + tulorajan mahdollistama ansiotulo)
- **Noin 3 000 potentiaalista palkkatyöntekijää**
  - Työtoiminnassa toimintakeskuksissa tai avotyötoiminnassa
  - Työtoiminnan ohjaajien arvio asiakkaidensa työllistymispotentiaalista

Työhönvalmennuksella palkkatyöhön

- Työhönvalmentajan tuki
  - Työpaikkojen etsinnässä
  - Työsuhdeneuvotteluissa
  - Palkan ja sosiaaliturvan yhteensovittamisessa
  - Työnkuvan määrittämisessä
  - Työtehtävien oppimisessa
  - Työssä tapahtuvien muutosten omaksumisessa
(= tarvittaessa saatavilla oleva **jatkuva tuki** – vrt. TE-hallinnon työhönvalmennus ja Kelan työhönvalmennus)

Mihin olette matkalla, lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä?

- TEOS-työryhmän esitykset (2014)
  - Sosiaalihuollon työkäisille tarkoitetut työllistymistä tukeva toiminta, työtoiminnot sekä pääosa päivätoiminnoista samaan erityislakiin
  - Heikossa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden työllistymisen edistämisen päävastuu jatkossa työ- ja elinkeinohallinnolla
  - Sosiaalihuollon heikossa työmarkkina-asetmassa oleville järjestettävät palvelut: sosiaalista kuntoutusta
    - Työelämävalmiuksia edistävä sosiaalinen kuntoutus
    - Osallisuutta edistävä sosiaalinen kuntoutus
  - Työtoiminnan järjestämisedellytysten tarkentaminen
    - Toimintaan tulisi aina sisältyä sosiaalihuollon tai kuntoutuksen ammatillisen henkilöstön tuki ja ohjaus työtehtäviin liittyvän tuen ja ohjauksen lisäksi
    - Yrityksissä toimintajakso saisi kestää enintään 3 kuukautta ja toiminnan tavoitteena tulisi olla ensisijaisesti siirtyminen palkkatuettuun työhön tai avoimille työmarkkinoille

- Hallituksen kärkihanke (Hyvinvointi ja terveys):
Osatyökykyisille tie työelämään
  - Lisätään merkittävästi osatyökykyisten työssä pysymistä ja työllistymistä **avoimille työmarkkinoille**
  - Tehostetaan palvelujärjestelmän toimintaa osatyökykyisten työllistymistä tukevaksi
  - Parannetaan työkyvyttömyyseläkkeen ja ansiotulojen yhteensovittamista
  - Kuntapilotit → lainsäädäntömuutokset
- Hallituksen kärkihanke (Työllisyys ja kilpailukyky):
Työvoimahallinnon uudistaminen työllistymistä tukevaksi
  - Selvitys vaikeammin työllistyvien työvoimapalveluiden siirrosta kuntien vastuulle

Pelkkää työn iloa? Vai myös toimeentuloa?

Esimerkki: Mikko 30 v. Tekee osa-aikatyötä kaupassa 18–20 h/vko			
	Avotyötoiminta (5€/pv)	Avotyötoiminta (12€/pv)	Työsopimus, työsuhte eläkkeen lisäksi palkkaa max. 713,73 €/kk
Työstä saatava korvaus	90 (työosuusraha)	216 (työosuusraha)	685 (tes:n mukainen palkka)
Edell.+eläke / kk	797	923	1 392
Vuosiloma	saa loman ajalta pelkän eläkkeen	saa loman ajalta pelkän eläkkeen	palkallinen vuosiloma + lomarahaa 343
Vuositulot työstä ja eläkkeestä	990 + 8484 = 9 474	2376 + 8484 = 10 860	8565 (sis.lomarahaa)+ 8484 = 17 049
Verotus + sosiaali- turvamaksut	veroton, ei sotu-maksuja	veroton, ei sotu-maksuja	maksaa eläke- ja työttömyysvakuutusmaksun sekä sv-maksun; ennakonpidätys yhteensä n. 10%
Työterveyshuolto	ei	ei	kyllä
Työeläke	ei kartu	ei kartu	jos jatkaa näin 63-vuotiaaksi, työeläke on 301€/kk
Työtulot / 10v.	9 900	23 760	85 650
Työtulot / 20v.	19 800	47 520	171 300
Työtulot / 30v.	29 700	71 280	256 950
(Seppälä 2012)			

Työtoiminnasta palkkatyöhön: Salla Pennasen urapolku

- <http://www.kehitysvammaliitto.fi/suomeksi/kehittaminen/kehitysvammaiset-ihmiset-toihin/>

Case: Turun kaupungin hyvinvointitoimialan kehitysvammapalvelujen työhönvalmennus

Milla Ruohonen on työskennellyt K-Market Puhalassa nyt kolme vuotta. Hän tekee neljä tuntia työtä viikossa. Työnsä työpäivän kesto on 4,5 tuntia. Sen aikana Ruohonen poistaa tuotteita ja hyllyttää tuotteita päivittäistavarajärjestykseen.

Oma jaksaminen ja rutiinit tärkeitä työntekijälle

Turun Sanomat

Yksi Suomen viidenkymmentä jätettyä sukertaa paikalla työssä olevat kehitysvammaiset on 28-vuotias Milla Ruohonen, joka on työskennellyt K-Market Puhalassa Turun Hämeenkatulla nyt kolme vuotta.

Hän tekee nyt neljä tuntia neljä päivää viikossa.

”Työni on kiva ja olen saanut paljon uusia taitoja ja taitoja työssäni. Työni on kiva ja olen saanut paljon uusia taitoja ja taitoja työssäni.

työnsä parissa, Ruohonen on onnellinen.

Ruohonen kertoo, että hänen työnsä on kiva ja hän on onnellinen työssänsä.

Hänellä on helppo olla työssänsä, ja hän on onnellinen työssänsä.

”Laitan tuotteet hyllyihin päivittäin ja olen onnellinen työssäni.

työnsä parissa, Ruohonen on onnellinen.

Hankkeen kautta töihin

K-kauppiheittä on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

Kauppiheittä Marie Puhalassa puhalassa on ollut työssänsä.

työnsä parissa, Ruohonen on onnellinen.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

työnsä parissa, Ruohonen on onnellinen.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

työnsä parissa, Ruohonen on onnellinen.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

”Milla Ruohonen on ollut mukana vuosi sitten Milla Ruohonen työssänsä.

TS 31.8.2015